

ВИКЛАДАННЯ АКУШЕРСТВА І ГІНЕКОЛОГІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Тарасенко К.В., Громова А.М., Нестеренко Л.А.

Українська медична стоматологічна академія

Важливе завдання для викладачів медичних навчальних закладів – формування в студентів високих моральних якостей, відповідальності, прагнення до вдосконалення знань і вмінь. Морально-етичні аспекти у викладанні акушерства і гінекології є складовими компонентами успішної професійної діяльності лікаря.

Ключові слова: фантом, викладання, гуманізм, етика, акушерство.

An important task for teachers of medical schools is bringing forward high moral characteristics, responsibility and striving for improvement of knowledge and skills in students. Moral and ethical aspects are important components of the successful professional activity of the doctor in teaching obstetrics and gynecology.

Keywords: phantom, teaching, humanism, ethics, obstetrics.

Вступ. Справжнім лікарем може бути людина, наділена не тільки знаннями, а й здатністю до милосердя. З перших кроків навчання майбутнього лікаря студенту прищеплюють основи лікарської етики, уважне ставлення до хворого, доброзичливість і почуття відповідальності за свою працю. Людина, яка присвячує себе професії лікаря, мусить мати до неї хист, прагнення допомагати і співчувати іншим, тобто мати почуття гуманізму. Гуманізм професії лікаря вимагає постійної готовності надавати медичну допомогу й уважно ставитися до пацієнта. Це найважливіший морально-етичний принцип медицини. За успішний результат своєї діяльності лікар несе високу моральну відповідальність, що можливо лише за умов міцних знань і високого рівня професійної майстерності. Для досягнення успіхів у лікуванні необхідно враховувати індивідуальний підхід до пацієнтів.

Майбутній лікар має бути витриманою людиною, яка володіє собою в несприятливих і надзвичайних умовах. У цьому велике значення мають формування й удосконалення професійних навичок і вмінь, переймання досвіду в більш кваліфікованих колег, спілкування під час проведення консилиумів, засідань медичних товариств, клінічних розборів, конференцій. Майбутній лікар мусить оволодіти не тільки професійними, а й юридичними знаннями, що регламентують взаємовідносини лікаря і пацієнта. Ураховуючи законодавство України про охорону здоров'я й розширення прав пацієнтів, з метою оптимізації навчального процесу на кафедрі акушерства та гінекології при вивченні багатьох розділів дисципліни широко застосовуються сучасні форми навчання.

Основна частина. Обов'язкова складова підготовки майбутніх лікарів – удосконалення знань із проблем медичної етики і деонтології. Найважливішою цінністю для кожної людини є здоров'я. У полі зору діяльності лікаря акушера-гінеколога перебувають мати та її майбутня дитина. Це підвищує відповідальність та етичні вимоги до виховання лікаря.

Базова програма з дисципліни «Акушерство та гінекологія» розподілена на чотири модулі, що передбачають вивчення фізіологічного і патологічного акушерства і гінекології. Тематичні плани лекцій, семінарів і виробничої практики для студентів старших курсів поєднують сучасні досягнення фундаментальних наук із професійною підготовкою майбутніх лікарів.

Викладаючи всі розділи дисципліни, викладачі прагнуть прищепити студентам знання з етики професійної діяльності лікаря. Взаємовідносини лікаря й пацієнта – основа ефективного лікування [1]. Актуальність цього положення значно підвищується у сфері специфічної діяльності лікаря, яка торкається інтимних сторін життя людини. Без довірливих відносин між лікарем і пацієнтом не можна розраховувати на успішну співпрацю й успіх у лікувальному процесі. Зміст авторитету, за словами А.С. Макаренка, у тому й полягає, що він не потребує ніяких доказів, що він сприймається як безсумнівна гідність, як його сила і цінність [2]. Керуючись цим положенням, викладачі кафедри постійно звертають належну увагу питанням морально-етичного характеру. Значимість цієї роботи підвищується з кожним наступним роком навчання студентів і опануванням ними основ акушерства і гінекології.

Дуже важливим положенням акушерсько-гінекологічної деонтології є врахування природженої сором'язливості жінки, лабільності її психіки, зумовленої фазами менструального циклу. Тому культура ставлення до жінки, а тим паче хворої, має бути на щонайвищому рівні. Чуйність, увага, доброзичливість до хворої – невід'ємні компоненти деонтології всіх медичних працівників.

У наш час зросли вимоги не тільки до професійних знань і вмінь лікаря, а й до його психотерапевтичного впливу на пацієнта. Тільки за таких умов формується щирість і довіра у взаємовідносинах. Цьому не можна навчити студента на одному чи кількох заняттях. Ця складне завдання вирішується впродовж усього періоду навчання шляхом поєднання лікувально-профілактичних і морально-етичних аспектів навчального процесу.

Особливість професійної діяльності лікарів-акушерів – це спілкування з членами родини пацієнтів, що потребує вміння встановлювати контакт, проявляти колегіальність, терпіння, витримку і такт. Формування особистості лікаря вимагає постійного вдосконалення професійних знань і вмінь, культурного рівня, ознайомлення з юридичними і правовими аспектами роботи.

Не можна не враховувати особливості гуманізму сучасної медицини і розширення прав пацієнта, зокрема право вибору пацієнтом лікаря й лікувального закладу. Основи законодавства України про охорону здоров'я ґрунтуються на Європейській конвенції, яка полягає в повазі, гідності та свободі людини. Без згоди пацієнта втручання в його право на особисту недоторканість неприпустиме. Зміни в медичній сфері вимагають також від медиків знання юридичних аспектів у охороні здоров'я [3]. Викладачі кафедри завжди проявляють делікатність у взаємовідносинах із пацієнтом, погоджуючи з ним можливість участі студентів у обстеженні та проведенні лікувальних маніпуляцій. Але інколи трапляються ситуації, коли пацієнт не дає згоди на проведення студентами необхідних втручань. Саме тому викладачі кафедри на практичних заняттях широко використовують фантоми, на яких опрацьовують практичні навички і вміння. Понад 200 років тому засновник вітчизняного акушерства Н.М. Максимович-Амбодик увів заняття на фантомі та зробив їх обов'язковими для тих, хто вивчає акушерство. Відтоді фантомний курс став невід'ємною частиною викладання акушерства. Видатний акушер-гінеколог і вчений професор І.Ф. Жор-

данія підкреслював, що засвоєння фантомного курсу є перехідним кроком від вивчення теорії до практичної діяльності майбутнього лікаря-акушера [4].

На кафедрі є фантомний клас з установленими сучасними акушерськими фантомами, на яких студенти можуть проводити навчальне обстеження пацієнтів і складати практичну частину комплексного державного іспиту. Сучасні фантоми дозволяють глибоко засвоїти основні й додаткові методи досліджень у акушерстві й гінекології, вивчити біомеханізми пологів, провести деякі оперативні втручання і реанімаційні заходи в дорослих та новонароджених. Акушерський стимулятор пологів дозволяє імітувати фізіологічні й патологічні пологи, проводити прийоми зовнішнього і внутрішнього дослідження, внутрішньоматкові маніпуляції, акушерські повороти.

Останніми роками інтенсивно розвиваються нові хірургічні технології, серед яких важливе місце займає малоінвазивна хірургія, яка дозволяє знизити травматичність операції, частоту ускладнень і строки реабілітації хворого. Проведення занять із використанням фантомів для ендоскопічних втручань дозволяє опанувати й удосконалити ендоскопічні навички роботи в гінекології.

Кафедра працює над удосконаленням індивідуальної роботи зі студентами. Її реалізація в групах можлива шляхом участі в повсякденній роботі клініки, у лікарських обходах, конференціях. Співробітники активно залучають студентів до різних видів лікувальної роботи. Студенти асистують під час оперативних втручань, виконують перев'язки хворим, удосконалюють практичні навички лікаря і середнього медичного персоналу.

Висновки. Отже, важливим складником системи підготовки лікарів є оволодіння етичними принципами і впровадження їх у практичну діяльність з урахуванням особливостей медичної допомоги у сфері акушерства і гінекології, що забезпечує успіх у лікувальній справі.

Список використаної літератури

1. Степанов Ю.М. Взаємовідносини лікаря та пацієнта – основа ефективного лікування / [Ю.М. Степанов, І.М. Кононов, А.В. Латфуліна, Л.М. Шендрік] // Медична освіта. – 2011. – №1. – С. 80-81.
2. Назаров В.Н. Разум сердца. Мир нравственности в высказываниях и афоризмах / В.Н. Назаров, Г.П. Сидоров. – М.: ИПЛ, 1990. – 605 с.
3. Маланчук Л.М. Сучасні підходи до викладання окремих питань акушерства та гінекології / Л.М. Маланчук, З.М. Кучма, І.М. Маланчін та ін. // Медична освіта. – 2012. – №1. – С. 93-95.
4. Иванов А.А. Акушерский фантом: пособие для студентов по фантомному курсу акушерства / А.А.Иванов, А.В. Ланковиц. – М.: Книга по требованию, 1952. – 167 с.

РОЛЬ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ Й ПІДВИЩЕННІ ПРОФЕСІЙНОГО РІВНЯ СТУДЕНТІВ

Таряник К.А., Дельва М.Ю., Литвиненко Н.В., Дельва І.І., Пінчук В.А., Пурденко Т.Й., Гладка В.М., Силенко Г.Я., Кривчун А.М., Санік О.В., Самарченко Л.А., Паленка О.Є.

Українська медична стоматологічна академія

Висвітлено особливості навчання і спільної праці в студентському науковому гуртку між викладачами й майбутніми лікарями на кафедрі нервових хвороб із нейрохірургією та медичною генетикою. Зроблено акцент на активній участі студентів у навчально-лікувально-просвітницькому процесі.

Ключові слова: позааудиторна робота, студентський науковий гурток, співпраця.

The article presents the features of teaching and collaboration in the students' scientific circle between teachers and future doctors at the Department of Nervous Diseases with Neurosurgery and Medical Genetics. The emphasis is placed on the active participation of students in the medical and educational process.

Keywords: extracurricular work, student research group, collaboration.

У зв'язку з великою навантаженістю студентів (об'єднання тем у календарних планах багатьох дисциплін, збільшення кількості годин на самостійну підготовку із багатьох тем, заліки, ліцензійні іспити, які щороку стають складнішими, потребують багато сил та енергії для підготовки) дуже важливо зберегти в студентів бажання навчатися і впевнено йти до своєї мети – стати професійним лікарем, допомагати тим, хто потребує допомоги. На жаль, можливо, внаслідок змін у системі освіти, багато студентів на 4 курсі розчаровуються у виборі майбутньої професії. Певним чином це пов'язано з тим, що навчання забирає в студентів весь час, а інформації, яку треба засвоїти, дуже багато. Студент мусить постійно концентруватися на дисциплінах, які вивчає, кожен викладач вважає свій предмет головним, пріоритетним. У студентів медичного факультету, враховуючи систему навчання, дуже мало часу відводиться на практичну діяльність, а їм так хочеться спробувати себе в лікувально-діагностичній роботі, зрозуміти, чи правильний вибір зроблено. Багато хто зі студентів не має медичних працівників у своїх родинах, і вибір професії був зроблений, враховуючи її престижність. Студенти приходять на навчання з сяючими очима, з бажанням вчитися і реалізуватися, яке переповнює їх, вони із задоволенням спілкуються на медичні теми, прислухаються до порад викладачів, лікарів.

Під час проведення заняття викладачам не вистачає часу на поглиблене вивчення теми, ознайомлення з новітніми ресурсами з кожної нозології, практичне відпрацювання теми поряд із пацієнтами, параклінічні методи дослідження.

Ми дослідили вплив позааудиторної роботи на формування особистості й підвищення рівня професійності студентів. Ця робота охоплює будь-яку діяльність, яка сприяє навчанню поза межами начальної кімнати і безпосередньо не пов'язана з навчальною програмою [1-4]. Завдяки цій роботі ми маємо можливість у тіснішому контакті працювати з нашими студентами, обмінюватися думками, ділитися досвідом, демонструвати поведінку з